

Kuntien ja alueellisten toimijoiden vesiensuojeluyhteistyö – toimintamallit ja rahoitus

Verrattomat vetemme – miten tulla vesistöviisaaksi kunnaksi?

26.4.2022

Janne Tolonen

Vesi- ja luontoasiantuntija, VALONIA

OHJELMA 2030

LUONNON MONIMUOTOISUUS
HIILINEUTRAALI VARSINAIS-SUOMI
LUONNONVAROJEN KESTÄVÄ KÄYTTÖ

Valonia on Kestävän kehityksen ja energia-asioiden asiantuntijaorganisaatio

Kuntien tukena ympäristö- ja ilmastotyössä – toiminta-alueena koko **Varsinais-Suomi**

- neuvonta ja asiantuntijatyö
- Hanketoiminta
- Sidosryhmätyö
- Viestintä

Valonian toimintaa ohjaa Ohjelma2030

- Valonian ja kuntien välisen yhteistyön tarkoituksena suunnata Valonian hanketoimintaa kuntien ympäristötyötä laajentavaan ja tukevaan suuntaan

Kuntien perusrahoitus noin 25 %, loput hankerahoitusta.

Toimimme osana **Varsinais-Suomen liittoa**

Kuntayhteistyö

Vesiensuojelu/vesistökuunnostukset, vesihuolto ja luonnon monimuotoisuus

VALONIA

Kuntayhteistyö vesi- ja lumoasioissa

- Vesiensuojelun kuntayhteistyön alustana toimii Valonian vesihuolto- ja vesiensuojeluryhmä
 - Jäseninä kaikkien V-S kuntien ympäristöviranhaltijat
 - Kokoontuu 2 kertaa vuodessa
 - Myös maastotapaamisia
 - Asioina mm. Valonian hankkeet, V-S ELY:n ajankohtaiset vesiasiat, kuntien kuulumiset
 - Toimintaa ollaan laajentamassa myös luonnon monimuotoisuusteemaan
 - Vuosien saatossa muodostunut henkilötasolla tiivistä yhteistyötä

Kuntia tukeva toiminta - paikallistoimijat

- Toiminnan alustana myös [Varsinais-Suomen vesistökuunnostusverkosto](#). Mukaan toimintaan/postituslistalle tervetulleita ovat kaikki vesiensuojelusta ja vesistökuunnostusta kiinnostuneet, niin kunnat, kuntalaiset, vesiensuojeluyhdistykset, yritykset ym.
 - Vesistökuunnostusverkoston toiminnan kautta tarjotaan erityisesti paikallisille vesiensuojeluyhdistyksille ja kuntalaisille neuvontaa. Mm. koulutuksia, maastoretkeä.
 - Kuunnostustoimien suunnittelua ja kohdentamista, toimijoiden törmäyttämistä (erityisesti valuma-alueen eri toimijat), kuunnostustoiminnan hankkeistaminen, hankerahoituksen hakeminen. Asiantuntija-apua kuunnostuksissa.
- Verkoston suunnitteluryhmässä mukana kuntien edustus. Tällä hetkellä Salon kaupunki ja Laitila, ELY:n vesi- ja kalatalousyksiköt, Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ja Paimionjoki-yhdistys.

Esimerkkejä yhteistyöhankkeista

Esimerkkejä Valonian vesiensuojelu & luonnonmonimuotoisuus kuntayhteistyöhankkeista

- Valuma-alue suunnittelu ja puunkäyttö maa- ja metsätalouden vesienhallinnassa ja vesiensuojelussa (PUUJALKA) (MMM, YM, maa- ja metsätalouden vesienhallinta)
- Helmikunnat (YM, Helmi-ohjelma)
- Virtaa kaupunkipuroihin, Kuninkojan kunnostaminen (YM, Helmi-ohjelma)
- Turun seudun jätevesiylivuotojen parempi hallinta (YM, vesiensuojelun tehostamisohjelma)
- Hyyppäränharjun METSO-yhteistoimintaverkosto (YM, Metso-ohjelma)
- Lumoa yhteistyönä: kunnat, oppilaitokset ja työllistämispalvelut luonnon monimuotoisuutta vaalimassa (Keski-Suomen ELY, ympäristökasvustus- ja valistus)
- Kaikki hankkeet: <https://valonia.fi/hankkeet/>

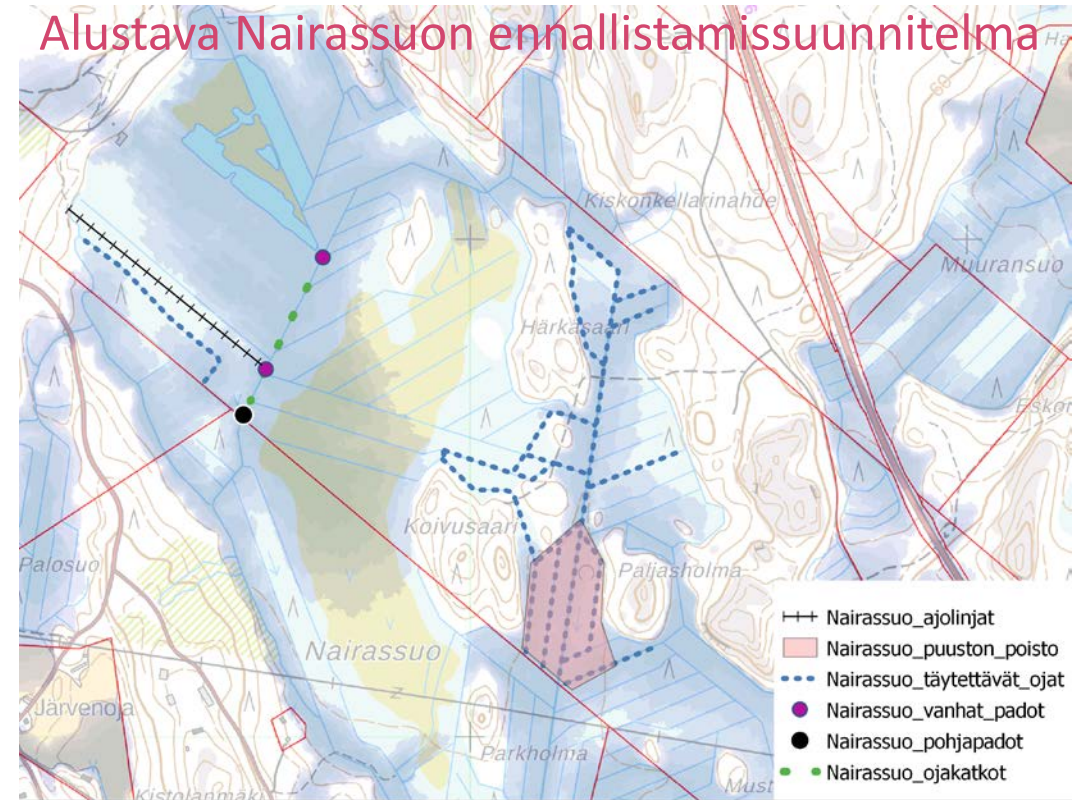
PUUJALKA-hanke

- Valuma-aluesuunnittelu ja puunkäyttö maa- ja metsätalouden vesienhallinnassa ja vesiensuojelussa –hanke (PUUJALKA-hanke) on Valonian, Salon ja Turun kaupunkien sekä Paimionjoki-yhdistyksen yhteishanke (03/2021-11/2022).
- Valonia toimii hankkeen vetäjänä, yhteistyökumppanit ovat sitoutuneet hankkeeseen omarahoituksen muodossa ja osallistuvat suunnitteluun ja toteutukseen
- Valuma-alueen vesiensuojelutoimia ja vesistökunnostuksia mm. kuntien omistamilla maa- ja metsätalousalueilla
 - Maastotapaamisia ja suunnittelua kuntien ja sidosryhmien kanssa

Esimerkkikohde PUUJALKA-hankkeessa

- Nairassuo on pinta-alaltaan noin 250 hehtaarin laajuinen kangasmetsäsaarekkeiden kirjoma pääasiassa karuista suotyypeistä muodostuva alue
- Salon kaupunki omistaa alueelta 160 ha
- Kohde löytyi paikkatietotarkastelulla
- Suoalueen metsätaloudellinen merkitys Salon kaupungille arvioitiin vaatimattomaksi suhteessa saavutettaviin vesiensuojelu ja luontohyötyihin.
- Alustava suunnitelma/idea ennallistamisesta → maastotyöt, tarkempi suunnitelma ja luvitus → toteutus (suunniteltu toteutus syksyllä 2022)

Maastokartta, kiinteistörajat MML2022

Helmikunnat - 7 kunnan yhteinen luonnon monimuotoisuus hanke

- Valonia pääkoordinaattori + 7 kuntaa, jotka toteuttavat luonnonhoitotöitä vuosina 2021-2022 (Kaarina, Naantali, Paimio, Raisio, Salo, Turku, Uusikaupunki)
- Hoito- ja inventointikohteita: 23 perinnebiotooppia, 8 metsäistä kohdetta, 2 lintuvesikohdetta, 1 puroympäristö ja 1 jokiympäristö

Kunnat

- Luonnonhoitokohteiden valinta, töiden suunnittelu ja toteutus, Oman osahankkeen budjetointi

Valonia

- Asiantuntijaneuvonta
- Hankkeen koordinointi ja taloushallinto, raportointi, maksatukset, viestinnän suunnittelu ja viestintäyhteistyö kuntien ja median kanssa
- Yhteishankintojen ja kilpailutusten koordinointi ja järjestäminen esim. kunnostustoimenpiteiden suunnittelu & toteutus
- Verkostoyhteistyö: YM, Luontokunnat, V-S ELY-keskus

Kuva: Pia Aarnio, Kaarina

Suon ennallistaminen - Liedon kunta

- **Liedon kunnan oma Kunta-Helmi-hanke 2020-2022,**
Valonia yhteistyökumppani
 - Liedon kunnan omistuksessa on reilu 60 vuotta sitten voimakkaasti ojitettu noin 3 hehtaarin kokoinen suo.
 - Pääosin isovarpurämettä ja reuna-alueet korpea
 - Ojituksen vaikutukset puun tuotannon kasvuun olleet vaatimattomat → ns. turha ojitus

Tavoitteet

- Alkuperäisten suoluentotyyppien ennallistaminen
- Lahopuun lisääminen
- Suon vesitalouden palauttaminen ja valuma-alueen vedenpidätyskapasiteetin lisääminen
- Pitkän aikavälin tavoitteena suon hiilitaseen kohentaminen

LIETO

VALONIA

Ennen

Jälkeen

Ylempi
puupato

Alempi
puupato

Puuta ojaan => lumo ja
vesiensuojelu

Kokemuksia Yhteistyömalleista

- Hankkeilla mahdollista kehittää kuntien osaamista sekä vesien ja luonnonhoidon yhteistyötä ja jalkauttaa uusia toimintamalleja
- Hyvin monet rahoitukset soveltuvat kuntien vesiensuojelutyöhön. Konkreettisten kunnostustoimien ohella kehittyi toimintamallit.
- Yhteistoiminta vaatii koordinoitua ja tiivistä sidosryhmäyhteistyötä (esim. vesistökuunnostusverkosto, alueelliset neuvonta-organisaatiot)
- Jokaisen kunnan löydettävä oma sisäinen toimintatapa.
 - Mukaan toteutukseen ja yhteistyöhön kunnan eri sektoreita, mm. ympäristönsuojelu, rakentaminen, kaavoitus, vesihuolto, viheralueet, viestintä...
- Viestintä toiminnasta kokonaisuutena tärkeää.

Kiitos!

Lisätietoa: [Valonian nettisivuilta](http://www.valonia.fi)
www.valonia.fi

Janne Tolonen
Vesi- ja luontoasiantuntija
janne.tolonen@valonia.fi
050 518 7755

Valonia/Varsinais-Suomen liito

Tilaa uutiskirjeemme!
valonia.fi/uutiskirje

